

A népi hatalom megszilárdítása

43. A szovjethatalom megszilárdítását zavarta az alkotmányozó gyűlés. Az alkotmányozó gyűlési választásokat többször elhalasztotta még az ideiglenes kormány. A Népbiztosok Tanácsa viszont elhatározta, hogy a korábban megjelölt időpontban, november 12-én a választásokat megtartják. Nagyon sajtóságos, szinte egyedülálló helyzet alakult ki: a munkások és a parasztok hatalma, amely már történelmet formáló dekrétumokat fogadott el, s a teljes hatalommal rendelkezett, még az októberi felkelés előtti politikai pártoknak megfelelően bonyolította le a választásokat. Pedig ezek a viszonyok már nem voltak reálisak. Az eszerek pártja már gyakorlatilag nem volt egységes, november folyamán két részre szakadt. A baloldali eszerek a bolsevikokkal való együttműködés politikáját követték, viszont a szavazólapon közös listán indultak a jobboldali eszerekkel. A burzsoá kadetpárt és más csoportok nyílt ellenforradalmárok voltak. Különösen falvakban, ahol még a jobboldali eszerek-mensevik vezetők ültek a zemsztvókban, a bolsevikokat a szavazólapokról kihúzták, vagy saját magukat tüntették fel annak (Oroszországban nagyarányú volt ekkor még az analfabétizmus.) Az alkotmányozó gyűlési választásokon a névjegyzékbe felvették 50 százaléka szavazott, azaz több mint 40 millió ember. A fővárosokban, a nagy ipari centrumokban, a kormányzósági városokban, a frontokon, a városi helyőrségeknél a bolsevikok szereztek meg a szavazatok többségét, viszont falun az eszerek. Így az alkotmányozó gyűlés eszerek-mensevik többségű lett (a mensevikok feltűnően kevés szavazatot szereztek), a Bolsevik Párt a szavazatok 25 százalékával rendelkezett. A kadet és más burzsoá pártok 13 százalékot kaptak.

A kadetok az alkotmányozó gyűlést akarták felhasználni a szovjethatalom megdöntésére. November 28-ára tüntetést szerveztek, s önkényesen akarták megnyitni az alkotmányozó gyűlést. Minden hatalmat e gyűlésnek követeltek. Teljesen nyilvánvalóvá vált a kadetok ellenforradalmisága, s a szovjetek végrehajtott bizottsága a kadetpártot ellenforradalmának nyilvánította.

Mivel a nép jelentős része illuzórikusan bízott az alkotmányozó gyűlésben, 1918. január 5-ére összehívták. Lenin kidolgozta a „Dolgozó és kizsákmányolt nép jogairól szóló deklaráció”-t. E deklaráció Oroszországot a szovjetek köztársaságává nyilvánította, s tartalmazta a föderációs alapon nyugvó szovjet köztársaság első alkotmánytervezetét és a legfontosabb dekrétumokat. Amikor az ülés megnyílt, Szverdlov e deklarációt felolvasta és elfogadásra ajánlotta. A jobboldali képviselők — mint ahogyan ez várható volt — a deklarációt elutasították, s burzsoá alkotmányjogi eszmefuttatásokba bonyolodtak. A Bolsevik Párt frakciója nyilatkozatot olvasott fel, amelyben kijelentette, hogy ellenforradalmi tanácskozáson tovább nem kíván részt venni és ennek megfelelően az üléstermet elhagyta. A késő esti órákban a baloldali eszerek frakciója is eltávozott, s csak a jobboldali képviselők maradtak az ülésteremben. Január 6-án, reggel 4 órakor a palotát őrző vörös gárdisták parancsnoka, Zseleznyakov matróz az eszerek Csernovhoz szólott: „Az őrség elfáradt, ideje hazamenni”. Az üléstermet elhagyták — senkit őrizetbe nem vettek — s e napon az alkotmányozó gyűlést feloszlatták, s így annak nép- és forradalomellenes jellege teljesen lelepleződött.

Január 8—12-e között ülésezett a Szovjetek III. kongresszusa, amely a valós politikai erőviszonyoknak megfelelően a nép törvényhozó testülete volt. Lenin és Szverdlov méltán számolhattak be a szovjet hatalom sikereiről, s a szovjet nép vezetője nagyszerű beszédében körvonalazta a jövő perspektíváját. A kongresszus elfogadta a Lenin által megírt Deklarációt és jóváhagyta a fegyverszünetet, valamint a folyamatban levő békétárgyalásokat.

A szovjethatalom nem rendelkezett elegendő fegyveres erővel, viszont a központi hatalmak országában ekkor még nem indult meg a kormányokat is elsősorban kész tömegmozgalom és bármilyen keserves is volt, al kellett írni a súlyos és némely vonatkozásban megalázó breszti békét. Viszont a béke aláírása biztosította a szovjethatalom fennmaradását s a forradalom vívmányait.

1917. októberével — melyeknek előzményeiről, harcáról szól most záruló sorozatunk — az emberiség történetének új korszaka kezdődik: átmenet a kapitalizmusból a szocializmusba. E korszak kezdetét gigászi munka, óriási harc, a győzelembe vetett biztos hit jellemzi. A világ proletáriátusa és dolgozó tömegei Október útjára léptek. A magyarországi 1918-as őszirózsás, az 1919-es, a Tanácsköztársaságok megteremtő proletárforradalom szorosan kötődik Októberhez. Ma Október nyomdokán haladni annyi, mint a béke megvédéséért küzdeni, s a szocializmus felépítésén munkálkodni.

A sorozatot írta: dr. Varga Lajos

„Fenyőóvodák“

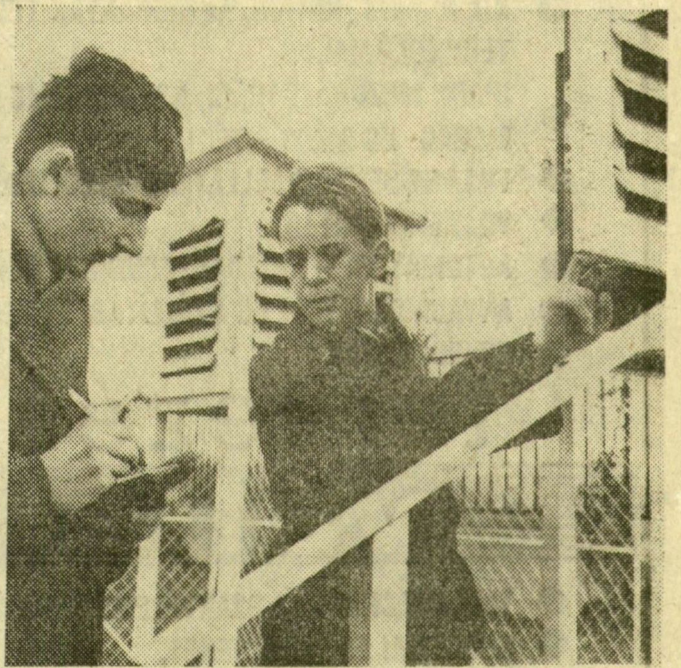
Mintegy 1 300 000 karácsonyfát vásárolnak meg az ünnepre. A fenyőerdők nem sínylik meg a karácsony. Az ötvenes években határozta el a magyar erdészet, hogy „fenyőfa-óvodákat” hív életre, mégpedig nemcsak a hegyes-dombos tájakon, hanem még az Alföldön is. Nyolc-tíz év alatt a kis fák olyan nagyok lettek, mint egy karácsonyfához illik. Ma már az állami erdőgazdaságok 300 000—900 000 fát adhatnak, a többi az állami gazdaságok, a tsz-ek és az östermelők.

Ma már válogathat a vásárló, s nem is ok nélkül: a távfűtéses lakásokban ugyanis gyorsan leperog a lufenyő tülevele. Legokosabb tehát jegyenye- és ezüstfenyőt kérni.

Az ősz „rekordjai“

Az utóbbi évtizedek egyik leg-hosszabb és leg-kellemesebb őszét húszúztattuk az idén: a „vénsz-szonyok nyara” a szeptembervégi főidényt még csaknem két hónapra meghosszabbította. Már az igazi nyár is rendkívül száraz és meleg volt, s a szuperhosszú őszszel együtt átlagban csaknem 2 fokos melegtöbbletet produkált. Az utóbbi öt hónap hőmérséklete is másfél fokkal haladta túl az évszázados átlagszintet. Az őszi

Játéknak, szórakozásnak sem rossz az új vízügyi oktató modell az Szegedi Tisza-parti Gimnázium és Vízügyi Szakközépiskola udvarán. Betonból készítették a IV. osztályos tanulók Csontos László mérnök-tanár tervei alapján. Sok időt, fáradságot takarítanak meg segítségével, mert a vízgazdálkodás tantárgyának elsajátításához eddig a város különböző részein levő öntözőtelepeket, belvízi műtárgyakat kellett felkeresni. A

Somogyi Károlyné felvétele

Magának jobban gazdálkodott, mint a közösnek

Nem sokkal azután, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése megtörtént, Horváth Kázmér szegedi banktisztviselő pénzügyes érzett. Csak egy jó ajánlólevél kellett — hamar meg is kapta —, s jelentkezett főkönyvelőnek a szatymazi Béke Termelőszövetkezetben. Amint „kihelyezett szakemberré” vált, igen jól alakult az évi keresete. Alapvetően ezért nem illetné őt szemrehányás. Ennyi pénzért azonban már lehetett volna „jól” dolgozni. Csak hogy ő rosszul dolgozott. Zavaros, kuszálkó nyitviteléből sohasem lehetett áttekinthető a gazdaság pénzügyi helyzetét. A többi vezetők sem tudhatták biztosan sohasem, hogy szövetkeztük gazdag-e vagy szegény. Ő mindenesetre azaz nyugtatta meg az érdeklődőket: „Van pénz bőségben”.

1964. decemberében történt: Kakauszi Imre — akit éppen akkor választották meg a termelőszövetkezet párttitkárául — kísérletet tett a főkönyvelő beszámolatására: — Mégis mennyi a pénzünk? Kiszűzött a zárszámadás, mennyit oszthatunk ki és mi marad a kasszában? — Annyit oszthatunk — mondta Horváth Kázmér —, amennyit éppen akarunk. 650 ezer forintunk áll a takarékszámán, terményünk is bőségben van. Pénzből ha csak egy negyedmilliót veszünk meg fel, mindig marad 400 ezer forint a tartalékalapon. — A párttitkár úgy ahogy, megnyugodott.

Tulajdonképpen akkor esett be a nagy gerenda, amikor nem sokkal később dr. Szűcs István, a tsz jogásza gyanakodni kezdett, s gyanúját kivétvén, ellenőrizte a már félig-meddig kész zárszámadást. Megdöbbenéssel észlelte, hogy szövetkeztüknek nincs 650 ezer forintja a tartalékszámán, még 100 ezer sincs, 18 ezer forintot is alig lehet összekapargatni. Ez a pénzvagyon pedig egy több ezer holdas tsz-ben, új gazdasági évet kezdettől a semmihéj is kevesebb. A takarmánykészletekről szóló korábbi főkönyvelői jelentés is mese. Januárban már beszóhatják a közös állatállomány száját.

A katasztrófa láttán rendkívüli igazgatósági ülésre jött össze a vezetőség. Legkevesebb, amit tehetett az igazgatóság: azonnali hatállyal kitétték Horváth Kázmér szűrését, pontosabban köztölték vele, hogy nem tartanak tovább igényt „áldásos” tevékenységére. Kéri a közgyűlés feljogosítását arra, hogy javaslatot tehessenek a megyei tanácsnál Horváth Kázmér visszahívására.

A szatymazi Béke Tsz főkönyvelője azonban nem is lett volna Horváth Kázmér, ha megijed. 1965. február 16-án délelőtt tizenegy óra volt, amikor megtudta az igazgatóság döntését. Ekkor beült az autójába, elviharzott. Három óra múltán pedig visszatért hiteles orvosi okmánnyal a kezében, mely szerint súlyos betegségben szenved. Ha így van, akkor — hökkent meg a vezetőség — gyógyulásáig nem lehet ellene fegyelmi eljárást indítani. Ezzel mindaddig várni kell, amíg az orvostudomány vissza nem adja őt az építő munkának.

Elmúlt két esztendő, s Horváth Kázmér mindvégig havi háromezernél több táppénzt élvezett. Megáll az ész: hogyan lehet egy ilyen súlyos betegséget három óra alatt, s éppen a legkritikusabb pillanatban megszerezni?

Dr. Mihailovits Lehel, a deszki csont-tébécé szanatórium igazgató-főorvosa ezt mondja az ügyről:

— Horváth Kázmért 1965. márciusának végén vettük fel deszki gyógyintézetünkbe, gyermekkori izületi, és más betegségeiből származó panaszai miatt.

— A vizsgálatok során betegségét nem találtuk aktívának. Panaszait következményes elváltozások okozták. Tudomásom szerint ezek után a beteg az egyik budapesti gyógyintézetet kereste

vízzel feltöltött modellen vízhozamot, sebességet, sodorvonal-alakulását ivben, és duzzasztást mérhetnek a tanulók gyakorlati órákon.

Felvételeinket a II/V. osztályos tanulók vízgazdálkodási óráján készítettük. Első képünkön Csontos László tanár magyarázatát hallgatják, a második képen Laczkó János és Dékány István tanulók hőmérsékletet mérnek az iskola meteorológiai műszerein.

Válaszolnak az illetékesek

Kettős mulasztás

Lapunk november 25-i számában az *Olvasóink írnak* rovatban szövegét tettük, hogy az újszegedi sportuszodában a medencébe vivő lépcső rossz volt, balesetet okozott. A sérültnék elsősegélyt sem tudtak nyújtani, mert a mentőláda felszerelése hiányos volt. Cikkünkre most válaszolt Bárdos Miklós, a fürdő vállalat igazgatója. „Soron kívül intézkedtem, hogy a lépcsőt javítsák meg, s ennek megtörténtét személyesen ellenőriztem. A mentőláda felszerelése hiányos volt a férfi közös öltözőben. A kettős mulasztás miatt figyelmeztetésben részesítettem az ott dolgozókat.”

Furcsa rendelés

A fenti címmel lapunk november 17-i számában jelent meg az *Olvasóink írnak* rovatban Tóth Zoltán olvasónk panaszja a rendelőintézet ideggyógyászati szakorvos rendeléssel kapcsolatban. Cikkünkre dr. Bódis Lajos, a városi tanács kórháza igazgató-főorvosa válaszolt: „Dr. Gergely Győzőnek, a rendelőintézet igazgató-főorvosának jelentése alapján megállapítást nyert, hogy Tóth Zoltánnak sem szakorvosi, sem körzeti orvosi beutalója nem volt. A felülvizsgáló főorvos saját kívánságára adott engedélyt arra, hogy az ideggyógyászatra menjen vizsgálatra. Sürgősség nem állott fenn. Egyébként a rendelőintézetben az ideggyógyászati betegekkel történt megvezetés alapján a berendeléses rendszert vezették be. A szakorvos nem járt el helytelenül, amikor a panaszost vizsgálatra egy másik napra osztotta, mert 36 beteg vizsgálatára az orvos munkaidejét messze meghaladta. A berendeléses betegellátás előnye elvitathatatlanok. Országosan minden rendelőintézetben bevezették és jól működő betegellátási forma.”

Szerkesztői üzenetek

Pálvölgyi Ferenc: Észrevételeit köszönjük, alkalomadtán munkánkban felhasználjuk. *Sádorfalva, Aradi utca 74.*: Beküldött leveleire nem írta rá nevét, s ezért ezúton válaszolunk kérdésére. Panaszbejelentést hétfőn, kedden és szerdán délelőtt 11 és 12 óra, csütörtökön és pénteken délután 4 és 5 óra között fogad szerkesztőségünk.

Csepi József